

2018 ÉLŐLÉNYEI

AZ ÉV MADARA A VÁNDORSÓLYOM

Tudtátok, hogy a vándorsólyom a világ leggyorsabb madara és hogy az egyik leggyakoribb településen fészkelő ragadozómadárként világszerte költ nagyvárosok belső kerületeinek felhőkarcolóin, magas épületein is? A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület a vándorsólymot választotta az idei év madarának, arra emlékezve, hogy több évtizednyi szünet után 20 évvel ezelőtt költött újra Magyarországon a vándorsólyom. A vándorsólyom az Antarktisz kivételével, minden kontinensen költ. Hazánkban a középhegységekben találhatóak meg költőállományai. Fészket nem épít, költőhelyeit sziklapárkányokon, más madarak felhagyott fészkeiben alakítja ki. Az emberek terjeszkedésével városokba is betelepült és épületek tetején, párkányain

is talált költőhelyeket. A vándorsólyom monogám kapcsolatban él párjával, egy fészekalj méret általában 3-4 tojás. Táplálékát főleg madarak alkotják, amelyekre röptükben csap le a vándorsólyom. Hazánkban fő prédája a galamb és a seregély. Vadászat során a legnagyobb erősségüket használják ki a sebességet, áldozataira a magasból csapnak le zuhanórepülésben átlagosan 320 km/h-val, a legnagyobb dokumentált sebessége 389 km/h.

Ha szeretnétek többet tudni az év madaráról, ajánljuk nektek ezt az írást:

<http://www.mme.hu/2018-ev-madara-vandorsolyom>

AZ ÉV FÁJA A VIRÁGOS KŐRIS

A virágos kőris lett az év fája 2018-ban. A hazánkban elsősorban középhegységekben előforduló, kis termetű fa 80-100 évig él. Nevét szíromleveleiről kapta, májusban virágzik, sárgásfehér színű virágai bugákban nyílnak. Másik neve, a mannakőris, onnan ered, hogy ha megsérül a kérge, akkor egy mannacukor nevű nedv folyik ki rajta. Olaszországban sokfelé telepítik a mannacukor (mannit) miatt, amit főként az élelmiszeriparban hasznosítanak. A virágos kőrist a népi gyógyászatban is használják, gyógyhatásait napjainkra már tudományosan is alátámasztották. Beszámoltak többek között antimikrobiális, vírusölő, antioxidáns, gyulladáscsökkentő, valamint sebgyógyító hatásáról is.

A virágos kőrisről bővebben:

http://www.parkerdo.hu/index.php?pg=menu_254

AZ ÉV VADVIRÁGA A KORNISTÁRNIC

Az Év vadvirága 2018-ban a kornistárnics. Az Európa nagy részén szorványosan megtalálható védett növény júliustól egészen szeptemberig virágzik, egész nagy, akár 5 centiméteres sötét égszínkék virágai már messziről felfedezhetőek. A népnyelv több nevet is adott neki, például tüdőtárnics, tüdőfű vagy rettegőfű. Érdekesség, hogy a szürkés hangyaboglárka kizárólag a tárnics virágzatára petézik, kikelő hernyója pedig vöröshangyák fészkebe költözik, ahol a hangyák etetik őket. Speciális életmódja miatt érthető, hogy a hangyaboglárka igen ritka faj. Hazánkban 1982 óta védett, természetvédelmi értéke 10.000 Ft.

A kornistárnicsról itt olvashatsz bővebben:

<http://evvadviraga.nhmus.hu/kornistarnics>

AZ ÉV GOMBÁJA A SÜNGOMBA

Ismeritek a süngombát? Jól jegyezzétek meg a nevét, mert a süngomba lett az év gombája. A különös kinézetű, hazánkban védettséget élvező, ritka gombafaj termőtestét lecsüngő, 2-5 cm nagyságú hajlott tüskék fedik. Egész Európában megtalálható, de ritka, a kirándulók tölgy- és bükkerdőkben fedezhetik fel. Parazita, azaz élősködő, illetve szaprobitonta, vagyis korhadéklakó faj. A természetvédelmi területeknek nagy jelentősége van a fennmaradásában. A fiatal süngomba ehető. A majomfejgombának vagy cérnagombának is nevezett gomba a távol-keleti országokban nagyon kedvelt, főként Kínában, Koreában, illetve Japánban termesztik is a finom íze kedvéért. Gyógyhatással rendelkezik, emésztési problémák, rákos megbetegedések esetén alkalmazzák, az immunrendszere is pozitívan hat. Kedvező az

ásványianyag-összetétele, az emberi szervezet számára szükséges aminosavak mindegyikét tartalmazza, így egyes étrend-kiegészítők előállításához is felhasználják. A süngomba egyébként az idei szavazásban a disznófülgombát és a honi csillaggombát előzte meg.

A süngombáról többet itt olvashattok:

<http://www.gombanet.hu/kozonseges-sungomba-cernagomba-hericium-erinaceus>

AZ ÉV ROVARA AZ ÓRIÁS SZITAKÖTŐ

A karcsú acsák családjába tartozó óriás szitakötő lett az év rovара ebben az évben. A királyszitakötőnek is nevezett élőlény hatalmas szemekkel rendelkezik, melyek gyakorlatilag összeérnek. Átlátszó, hatalmas szárnyai olykor sárgás, máskor barnás árnyalatban pompáznak. Ez a páratlan szitakötő Közép- és Dél-Európában, valamint Észak-Afrikában él. Hazánkban is elterjedt, szárnyméretét tekintve a legnagyobb hazai fajunk. Szárnyfesztávolsága 100-120 mm. A kifejlett egyed hossza 60-80 mm. A hím jellegzetes kék színben pompázik, míg a nőstény zöld színű, rajzolatuk mindkét nem esetében fekete. Tavakat, növényzetrel benőtt tócsákat, víztározókat, bányagödröket, csatornákat választ élőhelyéül. A kifejlett példányok kedvenc csemegéjét repülő rovarok képezik, míg a lárvák gerincteleneket és ebihalakat ragadoznak. Ez a faj különösen érzékeny a vízszennyeződésekre. A lárvák fejlődése egy év alatt zajlik le. Kibújásuk májustól egészen szeptemberig tart. A kifejlett példányok rövid életűek, mindössze négy hetet élnek. Ha szeretnél többet tudni az óriás szitakötőkről, ajánljuk neked ezt a cikket:

http://mttmuzeum.blog.hu/2017/12/19/az_ev_rovara_2018-ban_az_orias-szitakoto_anax_imperator

AZ ÉV HÜLLŐJE AZ ELEVENSZÜLŐ GYÍK

Egy kevésbé ismert, ritka állatot, az elevenszülő gyíkot választották idén az év hüllőjének. Az elevenszülő gyík a hűvös éghajlatú tájakat kedveli. Hazánkban is megtalálható, de inkább Észak-Európában gyakori, elterjedése Skandináviában átlépi az északi sarkkört, ezzel bolygónk legészakabbra hatoló hüllője. Szaporodását szigorúan tekintve inkább „eleventojó” gyíknak kellene nevezni, mert rak tojásokat, viszont a nőstény ezeket a tojásokat a testében kelteti. A tojásnak általában nem képződik meszes héja, a fiatal gyíkok hártvaszerű burokból jönnek a világra, amiből azonnal kibújnak vagy már az anyaállat testében átszakítják a burkot. Az elevenszülő gyík szaporodási módja fajon belül is változatos, az eleventojás mellett előfordul olyan állomány is, amely meszes tojással szaporodik. Mint minden kétélű és hüllő, Magyarországon az elevenszülő gyík is védett. Eszmei értéke 100.000 forint.

Az év hüllőjéről itt olvashatsz bővebben:

<http://www.mme.hu/az-elevenszulo-gyik-az-ev-hulloje-2018-ban>

AZ ÉV EMLŐSE A FÖLDIKUTYA

2018-ban a földikutyát választották az év emlősének a Földművelésügyi Minisztérium Vadonleső programjának keretében. A keleti sünn, az ürge, a denevérek és a mogyorós pele után egy igazi kis különlegességet húzott elő a kalapjából (vagy inkább a föld alól) a program. A földikutya – nevével ellentétben – közeli rokonságban áll a vakondokkal, de rokonához képest jobban alkalmazkodott a föld alatti élethez. Teljesen vak, viszont a sötétben remek szaglásával, kiváló hallásával és a föld mágneses terének érzékelésével kitűnően tud tájékozódni. A másik jellegzetessége a hatalmas metszőfogai, amit a járatainak kiásásához használ. Szinte soha nem jön a felszínre. Magányos állat, minden egyed saját járat- és kamra-

rendszerrel épít a föld alatt, ami akár 100 m hosszú is lehet. Korábban Magyarország egész területén éltek földikutyák, azonban a legelőterületek eltűnése, valamint az intenzív mezőgazdasági munkálatok lecsökkentették az életterüket. Ma már sajnos közvetlenül a kihalás szélén áll a faj, a teljes hazai állomány egyedszáma 800 példány körül lehet és mindössze 5-6 élőhelye ismert az országunkban, például Hajdúhadházon, Debrecen-Józsán, valamint a Hajdúbagosi Földikutya Rezervátumban. A faj fokozottan védett, eszmei értéke 500 000 Ft.

Itt olvashattok részletesebben a földikutyáról:

<http://mek.oszk.hu/03400/03408/html/546.html>

AZ ÉV HALA A BALIN

A Magyar Haltani Társaság honlapján meghirdetett közönségszavazás eredményeként 2018-ban a balin viselheti az év hala címet. Ez az apró pikkelyekkel rendelkező, hazánkban őshonos faj legjobban a nagyobb folyóvizeket kedveli. Hazánkban számos helyen megtalálható például Rába, Rábca, Duna, Marcal, Zala, Sió, Dráva, Mura, Tisza, Túr, Bodrog, Balaton, Velencei-tó, Tisza-tó, Fertő, de akár még holtágak, halastavak, horgásztavak, víztározók vizeiben is felbukkannak. A balin nagy növésű, hossza elérheti az 50-60 cm-t, olykor akár még az 1 métert is. Hazánkban 1991-ben fogták ki az eddigi legtermetesebb példányt, melynek súlya 10,54 kg volt. Táplálékát magányosan vagy kisebb csapatokban keresi. Nyíltvízi ragadozóként főként halakat fogyaszt, kedvenc csemegéje a csapatosan élő kűsz.

A mindössze 1,5 mm átmérőjű ikráit sóderes aljzatra vagy parti fák gyökérzete közé rakja a március közepe és május eleje közötti időszakban. A lerakott ikrák száma 30 és 400 ezer között változik. Húsa szálkás, de nagyon ízletes, ezért igazi gasztronómiai csemegének tartják.

A balinról itt olvashattok bővebben:

http://haltanitarsasag.hu/azevhala_hu.php

